

SHULE YA HUDUMA YA GATE[DC]NUKUU ZA KUJIFUNZIA BIBLIA**Moduli:** Ubora wa neno la Mungu.**Mada ya 1:** Neno la Mungu ndiyo asili ya Mungu.**Lengo:** Mungu na Neno lake ni wamoja.

Word to the World
www.randolphbarnwell.com

DABAR, LOGOS, RHEMA

Agano la kale liliandikwa kwa lugha ya Kiebrania. Agano jipya liliandikwa kwa Kiyunani (baadhi ya sehemu kwa Kiaramu)

Tafsiri ya neno “NENO” katika agano la kale ni Dabar kwa Kiebrania

Neno Dabar au daba’r lina maanisha kauli au maandishi.

Neno dabar lina maanisha maneno yaliyo kwisha tamkwa- mahali ambapo kutimia kwa kilichotamkwa, kimetungwa mimba ndani ya neno lililokwisha tamkwa. Wakati mwingine neno hili linatafsiriwa kazi. Ni kama vile wakati wa kutamka, kuna kukumbuka kitendo kinacho ambatana na neno hilo tayari kimesha timia au kukamilishwa tayari.

Maneno mawili ya Kiyunani yanayo tafsiri neno “NENO” ni logos na rhema

Logos= Intelijensia (Uwezo wa akili/kufikiri) neno linalo elezea intelijensia hiyo (uwezo huo wa akili) ni kuhutubu/kuhubiri, kauli, kitu; kubainisha mawazo.

Rhema= Kile kilichowisha semwa/nenwa, tamkwa, maelezo au neno, tamko (binafsi, kwa pamoja au mahsus) kwa kuhusisha jambo au maandishi.

LOGOS

Logos ingeweza kuwakilisha ukweli wote wa Biblia nzima – yaani maandiko kwa ujumla wake.

2 Timoteo 2:14-16

14. *Uwakumbushe mambo hayo, ukiwaonya machoni pa Mungu, wasiwe na mashindani ya maneno, ambayo hayana faida, bali huwaharibu wasikiao.*

15. *Jitahidini kujionyesha kuwa mmekubaliwa na Mungu, mtenda kazi asiye na sababu ya kutahayari, ukitumia kwa halali neno (logos) la kweli.*

16. *Jiepushe na maneno yasiyo na maana, ambayo si ya dini; kwa kuwa wataendelea zaidi katika maovu.*

Ile logos ya Neno la Mungu ni lazima itumiwe kwa halali au itafsiriwe kwa usahihi (KJV) hasa kwa viongozi na kwa wale wote wanaohubiri na kufundisha.

Istilahi, litumiwe kwa halali (NASB) litafsiriwe kwa usahihi” (KJV) ni neno la Kiyunani “Orthotomeo”

Tafsiri sahihi – Orthotomeo – kufanya mkato mnyoofu, kuchangua (kuelezea kwa usahihi kabisa, kukata bila kupindisha, kukata kwa njia zilizo nyookakuendelea na njia zilizonyooka, kushikilia mwendo ulionyooka, sawa na kutenda kwa usahihi, kufanya kwa unyoofu na kwa ulaini, kudhibiti sawa sawa, kufundisha ukweli moja kwa moja na kwa usahihi, kudhibiti kwa usahihi, kwa ustadi.

2 Timoteo 2:15: *Jitahidi kujionyesha kuwa umekubaliwa na Mungu, mtenda kazi asiye na sababu ya kutahayari, ukitumia kwa halali neno la kweli kwa usahihi (ISV)*

Angalizo: Katika fundisho letu kuhusu Logos’ tunalazimika kila wakati kutafuta kufahamu Nafsi ya Kristo, ni nani. Kwa Roho Mtakatifu, yeye ndiye mwandishi wa maandiko. Kadri tunavyojifunza kweli, kujifunza kwetu hakulazimiki kuwa kwa kitaaluma sana na kuwa na mazoezi mengi ambayo ni sawa na kupata ubaridi na kupima joto. Kadri tunapojihusisha na ukweli wa Neno la Mungu kwa kulisoma na kujifunza, lazima litufikishe katika upeo wa kumfahamu Kristo, nafsi ya UKWELI. Yesu ndiye KWELI (Yoh 14:6) kweli siyo mafundisho mengi sana au kanuni nyingi sana kama ilivyo katika ufunuo wa nafsi yaani Kristo.

Rejea Yeremia 2:8. *Makuhani hawakusema, Yuko wapi Bwana? wala wana - sheria hawakunijua wachungaji nao waliniasi, nao manabii walitoa unabii kwa Baali, wakafuata mambo yasiyo faida kitu.*

‘Tunza’ = tapas = kamata, shikilia, teka, twaa kwa ustadi/ujuzi.

Kadri tunavyo LISHIKANeno la Mungu, iwezekane katika kusoma kwetu, kujifunza na kusikiliza lituvute na kutuingiza katika uhusiano wa ndani zaidi na Kristo.

Yohana 5:39. *“Mwayachunguza maandiko, kwa sababu mnadhani kwamba ninyi mna uzima wa milele ndani yake, na hayo ndiyo yanayonishuhudia*

1 Yohana 1:1-4

1. *Lile lililokuwepo tangu mwanzo, tulilolisikia, tuliloliona kwa macho yetu, tulilolitazama, na mikono yetu ikalipapasa, kwa habari ya Neno la uzima;*
2. *(na uzima huo ulidhihirika, nasi tumeona, tena twashuhudia, na kuwahubiri ninyi ule uzima wa milele, uliokuwa kwa Baba, ukadhihirika kwetu.)*
3. *hilo tuliloliona na kulisikia, twawahubiri na ninyi; ili nanyi pia mpate kushirikiana nasi: na ushirika wetu ni pamoja na Baba, na pamoja na Mwana wake Yesu Kristo.*
4. *Na haya twayaandika, ili furaha yetu itimizwe.*

RHEMA

Rhema ya Neno kadri inavyo tofautiana na logos, ni mfano katika agizo la twaeni upanga wa Roho, ambao ni Neno la Mungu, “Waefeso 6:17. Rejea hapa, siyo katika Biblia nzima kama ilivyo katika logos, lakini ni katika andiko moja ambalo Roho hulileta katika kumbukumbu zetu ili

tulitumie wakati wa mahitaji, kwa sharti kwamba tunaendelea kuhifadhi maandiko katika fahamu zetu mara kwa mara.(Vines)

Ikiwa ‘logos’ ingewakilishwa na kisima basi ‘rhema’ ingewakilishwa na ndoo ya maji yaliyochotwa kutoka katika kisima husika. Ni neno ambalo Roho Mtakatifu huvuvia kwa wakati muafaka kutoka logos,- ni neno maalumu linalofaa katika hali maalumu kwa ajili ya mtu maalumu au kundi la watu.

Baadhi ya ulinganifu unaoweza kuuzingatia.

<u>Logos</u>	<u>Rhema</u>
Chungwa-	Vitamini zilizomo ndani ya juisi ya chungwa husika.
Kinanda/Piano chote/yote	Sauti ya ufunguo au noteni.
Mwili wote wa mwanadamu	Kiungo kimoja hutenda tendo maalum

Wakati wote Rhema humtegemea logos. Rhema hutokana na logos. Bila ya logos, huwezi ukapata rhema. Mmoja anaweza akanena kutoka logos ya Mungu na kwa wasikiaji ikasikika kama Neno la rhema kutoka kwa Mungu.

1 Petro 4:11. *Mtu akisema, na aseme kama mausia (logion) ya Mungu; (KTV)*

1 Petro 4:11 *Yeyote anaye nena, afanye hivyo kama mmoja anenaye matamshi (logion) ya Mungu; (NASB)*

Warumi 10:17 *Basi imani chanzo chake ni kusikia na kusikia huja kwa neno (rhema) la Kristo.*

Tunawezatukatumia neno la rhema kwa kile ambacho wengi wanakiita MAHUBIRI YA KINABII. Siyo kila uwasilishaji wa Neno la Mungu uwe na umuhimu wa asili ya unabii. Kuhubiri hapa linatumiwa kwa mtu ambaye ametengwa na Mungu kunena kwa niaba Yake. Unenaji huu unaweza mara nyingine unaweza ukawasilishwa kwa wasikilizaji kama ukweli wa Kibiblia ulio fanyiwa utafiti, kujifunzwa na kuandaliwa kwa ajili ya kuwasilishwa. Kwa sababu unabii una kipimo cha uvuvio na ‘ufunuo’ mahubiri ya kinabii, hatakama hilo neno limefanyiwa uatafiti na kuandaliwa kwa mpangilio, linakuwa na sura zifuatazo:

- Neno linalohubiriwa huwa ‘rhema kwa kusanyiko hilo maalum kwa wakati huo. Neno hilo kwa ujumla linaweza kutumika na waaminio wote, lakini ni kwa hadhira maalum ambayo liliandaliwa kwa ajili yake, linakuwa la kipekee na lenye uhusiano wa kiroho na lenye kufaa kwa wakati huo.
- Maneno halisi, maandiko, fafanuzi, mawazo, kutamka kwa sauti, na hata viashiria vya mwili vinaweza vikawa vimevuviwa Kiuungu.

- LOGOS ni ufafanuzi uliotolewa kwa ajili ya Yesu Kristo, ambaye ni mwana.

Yohana 1:1-4

1. *Hapo mwanzo kulikuwepo Neno, naye Neno alikuwako kwa Mungu, naye Neno alikuwa Mungu.*
2. *Huyo mwanzo alikuwako kwa Mungu.*
3. *Vyote vilifanyika kwa huyo, wala pasipo yeye hakikufanyika chochote kilicho fanyika.*
4. *Ndani yake ndimo ulimokuwapo uzima, nao uzima ulikuwa nuru ya watu.*

Ufunuo 19:13 *Naye amevikwa vazi lililo chovywa katika damu, na jina lake anaitwa, Neno la Mungu.*

NENO LA MUNGU NDILO JINA LAMWANA KONDOO

Neno la Bwana ni Mungu mwenyewe.

Yohana 1:1-2

1. *Hapo mwanzo kulikuwepo Neno, naye Neno alikuwako kwa Mungu, naye Neno alikuwa Mungu.*
2. *Huyo mwanzo alikuwako kwa Mungu.*

Mungu hawezi kuwa Mungu nje ya Neno lake.

Mwana alikuja katika muktadha wa mwelekeo wa dunia kufunua uzuri na asili ya vyote vilivyomo ndani ya Mungu. Uwana ni bomba au chombo tu ambacho kinaweza kumwelezea Mungu kwa usahihi na kwa ukamilifu. Huyu Mwana aliye mfano, Yesu Kristo, alikuja kama “Neno lililofanyika mwili”. Kufanana na Neno ndiyo njia pekee tunayoweza kuwa kielelezo cha asili ya Mungu. Tunaiweka asili ya Mungu katika matendo kwa upendo na utii wetu kwa Neno la Mungu. Mungu hawezi kujulikana, kuelezewa au kutathiminiwa nje ya Neno lake. Mungu na Neno lake ni wa moja haiwezekani kutengua.

Sisi, tuliojamii ya kitume, tunasimama na Mwana kondoo juu ya Mlima Sayuni (mahali pa ukamilisho na ung’arisho- mwanga ni kiwakilishi cha kanisa). TUNALO JINA LA Mwanakondoo na jina la Baba yake katika paji la nyuso zetu.

Ufunuo 14:1 *Kisha nikaona, na tazama, huyo Mwana - Kondo amesimama juu ya mlima Sayuni, na watu mia na arobaini na nne elfu pamoja naye, wenye jina lake na jina la Baba yake limeandikwa katika vipaji vya nyuso zao.*

Hii 144,000 siyo namba ya kawaida ila ni alama inayo wakilisha jamii ya kitume iliyotengenezwa ili ifanane na Kristo, mwanakondoo katika heshima zote na tukitenda kazi tukiwa na ufahamu wake katika (vipaji vya uso). Mwana wa Mungu anafafanuliwa hapa kama mwana kondoo. Sisi tulio wana wake, tunalo jina lake na jina la Baba yake katika vipaji vya nyuso zetu.

Istilahi 'jina' inaelezea mambo mawili (1) asili (2) kusudi au hatima ya kinabii.

Jina = Onomazo=toa jina, inamaanisha *teua jina*; kwa kufafanua, hadi kutamka, kutaja, kutangaza:- ita,-pa jina.

Istilahi jina ina maana kubwa zaidi kuliko inavyotumika kumtambulisha mtu na hivyo kutofautisha mtu mmoja na mwingine. Inaonesha ile asili, tabia na hali ya huyo mtu ikiwa ni pamoja na kuonesha utendaji na hatima.

Mifano: Jina Yakobo lililokuwa na maana ya (kubadili au mdanganyifu) lilibadilishwa kuwa Israel (mtu aliyeshindana na Mungu) likiashiria mabadiliko katika tabia na utambulisho. Yusufu ("Mungu ameongeza") alitwa Barnaba (mwana wa kutia moyo) likisisitiza asili ya utendaji wake wa kitume. Hivyo basi jina la mtu lina beba kumbukumbu kuelekea utambulisho na hatima. Utambulisho ni wa maana katika kukamilisha hatima au matokeo.

Ufunuo 19 yanaashiria lile jina la mwana Kondoo ndilo NENO LA MUNGU

Ufunuo 19:7-13

7. Na tufurahi, tukashangilie, tukampe utukufu wake; kwa kuwa arusi ya Mwana -Kondoo imekuja, na mkewe amejitwika tayari.
8. Naye amepewa kuvikwa kitani nzuri, ing'arayo, safi; kwa maana kitani nzuri hiyo ni matendo ya haki ya watakatifu.
9. Naye akaniambia Andika, Heri walio alikwa karamu ya arusi ya Mwana -Kondoo. Akaniambia, Maneno haya ni maneno ya kweli ya Mungu.
10. Nami nikaanguka mbele ya miguu yake, ili nimsujudie; akaniambia, Angalia, usifanye hivi; mimi ni mjoli wako na wa ndugu zako walio na ushuhuda wa Yesu. Msujudie Mungu. Kwa maana ushuhuda wa Yesu ndiyo roho ya unabii.
11. Kisha nikazona mbingu zimefunuka, na tazama, farasi mweupe, na yeye aliyempanda, aitwae Mwaminifu na Wa-kweli, naye kwa haki ahukumu na kufanya vita.
12. Na macho yake yalikuwa kama mwali wa moto, na juu ya kichwa chake vilemba vingi; naye anajina lililoandikwa, asilolijua mtu ila yeye mwenyewe.
13. Naye amevikwa vazi lililochovywa katika damu, na jina lake anaitwa, Neno la Mungu. Jina [linabeba asili na kusudi] la mwana na Baba huja kwetu kupitia kushikamana nao na kwa neno la Mungu. Ni kupitia Neno la Mungu tu kwamba Baba na mwana wanadhihirishwa [soma Yoh 14 hapa chini]

Jina (yaani asili na kusudi) la Mwana na Baba huja kwetu kupitia ujihusishaji na utii kwa Neno la Mungu.Ni kwa kupitia tu Neno la Mungu kwamba Baba na Mwana wanafunuliwa.(Soma Yohana 14 hapo chini)

Yohana 14:19-26

19. *Bado kitambo kidogo na ulimwengu haunioni tena; bali ninyi mnaniona. Na kwa sababu mimi ni hai, ninyi nanyi mtakua hai.*
20. *Siku ile ninyi mtatambua kuwa mimi ni ndani ya Baba yangu, nanyi ndani yangu, nami ndani yenu.*
- 21 *Yeye aliye na amri zangu, na kuzishika, yeye ndiye nimpendaye; naye anipendaye atapendwa na Baba yangu; nami nitampenda na kujidhihirisha kwake.*
- 22 *Yuda [siye Iskariote], akamwambia, Bwana, imekuwaje ya kwamba wataka kujidhihirisha kwetu, wala si kwa ulimwengu?*
23. *Yesu akajibu, akamwambia, Mtu akinipenda, atalishika neno langu; na Baba yangu atampenda; nasi tutakuja kwake, na kufanya makao kwake.*

‘Kuwa’ na ‘Kuzishika’ amri za Mungu kunakuweka wewe katika nafasi ya kuufikia dhihirisho za kipekee za upendo wa Baba na mwana [mst 21], ikiwa ni pamoja na kushiriki katika baadhi ya siri za Mungu za mafunuo yake Mwenyewe kwako.

Funua= *emphanizo*= *dhihirisha, oneshwa ionekane, mtu kujionesha mwenyewe, toka uonekane, tokeza, kaa uonekane, jifunue, ashiria, tangaza, fanya kujulikana.*

Tia maanani jinsi Mungu alivyo jifunua mwenyewe kwa Abrahamu kama ‘Yehova Yire’ kwa sababu ya utu wake kwa amri ya Mungu kwake ya kumtoa mwanawe Isaka [Mwanzo 22]. Kila tendo la utii lina uwezo wa kukufungulia sura nyingi za nafsi ya Mungu na nguvu zake kwako. Upendo wako kwa Mungu unapimwa kwa utii wako kwa Neno lake na unavyo endelea kumtii Yeye, Yeye ataji hudhurisha mwenyewe kwa mamlaka katika maisha yako [mst 23] na ataendelea kujiachia na kujifunua zaidi na zaidi Yeye Mwenyewe kwako.

NENO LA MUNGU NDIYO ASILI YA MUNGU

Zaburi 138:2. *Nitasujudu nikilikabili hekalu lako takatifu, nitalishukuru jina lako, kwa ajili ya fadhili zako na uaminifu wako, kwa maana umeikuza ahadi yako, kuliko jina lako lote[NASB]*

Ona hapa kwamba, Mungu amelikuza Neno lake SAWA NA JINA LAKE.

Biblia ya (KJV) inaelezea (Zaburi ya 138:26) kama ifuatavyo:

“kwa kuwa umelikuza Neno lako juu zaidi kuliko jina lako”.

Neno ‘juu’ kwa kiasi fulani linapotoshalinapowasilishalile wazo kwamba Neno limewekwa juu ya Jina la Mungu.Hakuna sehemu ya Mungu iliyo dhaifu au yenye stahili,uthamani na uzito pungufu kuliko sehemu nyingine ya Mungu.Kwa kweli wazo kuwa zipo ‘sehemu’ za Mungu na kwamba zinaonekana kutengana ni upotofu. Mungu ni wa kushikamana ndani yake

mwenyewe. Yeye ni mkamilifu. Hivyo NASB ilivyo unda mstari huuinaonekana kuwa sahihi zaidi: Neno la Mungu linakuzwa KUFUATANA na Jina Lake lote. Jina lake linaelezea asili na tabia Yake. Neno lake haliko juu ya hili, lakini ni kwa kufuatana nalo. Hivyo basi, Neno Lake ndilo Jina, asili na tabia Yake.

Zingatia tafsiri hizi

ESV: [Kuwa umelitukuza juu ya vitu vyote jina lako na neno lako](#)

NirV: [Umeliheshimu jina lako na neno lako kuliko kitu kingine chochote.](#)

NIV: [Umeliinua juu kuliko vitu vyote jina na neno lako.](#)

NLT: [Kwa kuwa ahadi zako zinafadhiwa kwa ukamilifu wa heshima ya jina lako.](#)

Wakati neno la Kiebrania 'AL' lilitafsiri 'kufuatana' [NASB] au 'juu' [KJV] inashauri kitu kama kuwa na umaarufu kuliko kingine, lakini ni muktadha wa aina fulani ambapo maneno haya yanavyo tumika utafunua msisitizo huu. Katika Zaburi 138:2, ufahamu wa jumla ni 'kufuatana na' na siyo sana 'juu'. Brown –driver-briggs-[wasomi wa Kiebrania] wanatoa visawe [synonyms] kwa neno la Kiebrania 'al' (vinaweza kutumiwa katika Zaburi 138:2) kwa mashiko ya matumizi ya: "kufuatana na, kwa maelezo kuwa, kuhusu, karibu ya, katika kuyaongezea kwa, pamoja na".

MASWALI NA MASUALA BINAFSI YA REJEA NA MAJADILIANO KATIKA KIKUNDI.

1. Fafanua maana ya neno 'Dabar' katika Agano la kale.
2. Unaelewa nini kuhusu maneno haya ya Kiyunani 'Logos' na 'rhema'? Eleza jinsi mahusiano yalivyo baina yao.
3. Imani huja kwa kusikia Neno la Mungu. Elezea.
4. Mtu anaweza kunena kutoka 'Logos' lakini wasikilizaji wakasikia kama 'rhema'. Onesha hili kwa kutumia maandiko.
5. Katika kujifunza kweli za 'logos' inanipasa kwa hali zote kuzingatia ufahamu ulio wazi wa Kristo aliye nafsi ya kweli : [jadili maelezo haya]
6. Hili 'jina' la Mwana-kondoo ndilo "Neno la Mungu". Istilahi 'jina' ina maanisha nini katika Maandiko na ni kwa namna gani inaweka sawa uelewa wetu kuhusu jina la Mwana-kondoo kama Neno la Mungu?
7. Sisi kama wana wa Mungu ni jina la nani limeshika fahamu na mawazo yetu [vipaji vya nyuso]? [Jadili hili na onesha ukitumia mifano kwa vitendo.
8. Kufuatana na Yoh 14. Ni njia gani za msingi ambazo kwa hizo Baba na mwana wanajidhihirisha na kujifunua wenyewe kwetu hatua kwa hatua?
9. Fafanua jibu lako la swali na. 8 kwa kuonesha mchakato katika maisha ya Abrahamu katika Mwanzo 22.

Dumu katika kuiwasiliana kupitia Tovuti yangu na mitandano ya Kijamii.

Fuata Randolph Barnwell kibinafsi kupitia Facebook au Twitter ili upate ujumbe na twiti zenye kuvuvia na kutia moyo mara kwa mara zenye kuangazia kanuni za msingi kutoka neno la Mungu. Unaweza pia kupakuwa bure nukuu na mafaili ya audio ya kila somo kutoka www.randolphbarnwell.com. Nyenzo za ziada juu ya mada mbalio mbali zinazo patika kwa wewe kupakuiwa mahali hapa. Maulizo Randolph@gatedc.co.za.

www.randolphbarnwell.com